

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1А, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. .... 1059 .....

Дата: 15.05 2019 г.

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

СТАНОВИЩЕ

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
по тълкувателно дело № 1/2019 г.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

С разпореждане на Председателя на ВКС от 05.03.2019 г. е образувано тълкувателно дело № 1/2019 г. на ОСНК и са формулирани за тълкуване следните правни въпроси:

1. В какво се изразява разликата във формите на изпълнителното деяние „предложи“ и „даде“ в съставите на престъпленията по чл. 304 ал. 1 НК и чл. 304а НК?

2. Кога е довършен активният подкуп по чл. 304, ал. 1 от НК и чл. 304а от НК „даде дар или каквато и да е облага“ („подкуп“) на длъжностно лице?

След запознаване с противоречивата съдебна практика по повдигнатите въпроси, Висшият адвокатски съвет счита, че са налице основания за постановяване на тълкувателно решение и предлага на вниманието Ви своята позиция:

Престъплението подкуп уврежда обществените отношения, свързани с правилното и нормално функциониране на държавния и обществения апарат, с точното, еднакво и безкористно осъществяване на правата и задълженията, произтичащи от компетентността и функциите на длъжностните лица и по конкретно на възложените им служебни задачи.

Активният подкуп е налице когато деецът предложи, обещае или даде дар или имотна облага на длъжностното лице, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие. Пасивният се свежда до противоправно искане или приемане от длъжностното лице на дар или друга имотна облага, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, с цел да извърши или да не извърши действия по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие“.

По своята същност подкупът е двустранна сделка, която се извършва с користна цел и е свързана със службата на длъжностното лице. Тъй като противоречи на закона и е обявена за престъпление, тя е винаги нищожна. В принципен план, за да е налице сделка е необходимо постигнато съгласие между две или повече лица за да се създаде, измени или прекрати една правна връзка. Затова за осъществяване състава на престъплението подкуп, ще е необходимо постигането на съгласие между двете страни (даващия и приемащия подкупа), както по отношение на предмета на престъплението – дара или облагата, така и относно съдържанието на действието или бездействието по служба, което се цели.

Активният и пасивния подкуп са двете страни на едно правоотношение. За да приеме длъжностно лице дар или за да приеме предложение или обещание за дар или облага, то някой трябва да му ги даде, предложи или поне обещае. При всички случаи обаче трябва да има съгласие между двете страни по всички съществени елементи на сделката, както по отношение на дара или конкретната облага, така и по отношение на изпълнението или неизпълнението на служебните задължения към които е насочено, за да е довършено престъплението.

Тези принципни постановки на ППВС № 8/81г. по н.д. № 10/81г. на Пленума на Върховния съд са напълно актуални и следва да бъдат съобразени при отговора на повдигнатите въпроси.

Висшият адвокатски съвет застъпва становището, че изпълнителното деяние „даде“ при активният подкуп по чл. 304, ал. 1 и чл. 304а НК е осъществено когато между двете страни по сделката не само е постигнато съгласие относно предмета на престъплението (дара), по съдържанието на действията/бездействия по служба, за които се дава, но и когато дара (облагата) е напуснал патримониума на даващия и е получен от длъжностното лице. По друг начин казано

изпълнителното деяние „даде“ при активния подкуп ще бъде осъществено (довършено) когато даващия облагата преустанови своята фактическа власт върху предмета на престъплението и той премине във фактическа власт на длъжностното лице, при съгласие по другите елементи на сделката. Деянието ще остане недовършено в случаите, когато не е установена такава фактическа власт от длъжностното лице. Когато даващият подкупа е направил всичко зависещо от него, за да постъпи предмета на подкупа във фактическата власт на получаващия, но последния не я получи (осъществи), ще е налице довършен опит, т.к. даващият няма фактическа власт върху него, но и този за когото е предназначен подкупа не го е получил или не желае да го получи. Когато даването на подкупа е съпроводено с липса на съгласие за неговото приемане от длъжностното лице, деянието следва да се квалифицира като опит по чл. 18 НК, а не като изпълнително деяние „предлагане“ на подкуп. Това е така защото активната страна вече е предприела действия по фактическо разпореждане с предмета, в желанието си да мотивира другата (пасивна) страна към определено действие или бездействие.

Друго самостоятелно изпълнително деяние по чл. 304, ал. 1 НК е „предложи“. То не бива да се смесва или отъждествява с активен подкуп в хипотезата „даде“. Докато при „даването“ е необходимо получаването (приемането) на наследващия дар от длъжностното лице с цел действие или бездействие по служба, то при изпълнителното деяние „предложи“ няма разменена (дадена-получена) имуществена престация. Предлагането на дар, като изпълнително деяние по чл. 304, ал. 1 НК, е съзнателна проява, изразяваща недвусмислено намерение на дееца да предостави във фактическа власт на длъжностното лице конкретна облага, с цел да го мотивира да пренебрегне служебните си задължения. Достатъчно от фактическа страна е деецът да е индивидуализирал и обективизирал волята си чрез конкретни фактически действия, но дарът (или облагата) продължава да се намира в негова фактическа власт и не е напуснал патримониума му. Затова и активен подкуп с изпълнителното деяние „предложи“ е формално престъпление.

За да е осъществен състав на престъплението чл. 304, ал. 1 или чл. 304а НК в хипотезата на изпълнително деяние „предложи“, следва деецът да е формулирал конкретно предложение и размер на дара или облагата във връзка с изпълнение или неизпълнение на конкретно служебно задължение на длъжностното лице и то да е достигнало до адресата си. В случай, че длъжностното лице е приело предложението да получи облагата или дара, които не му се следват, осъществява състава на престъпление по чл. 301 ал. 1 НК при форма на изпълнителното деяние „приеме предложение“.

За пълнота на изложението следва да се отбележи, че ако след постигане на съгласие между предлагачия подкупа и длъжностното лице, към което той е насочен, се стигне и до фактическо предаване на дара, то деецът няма да носи отговорност за две самостоятелни престъпления, а за едно с форма на изпълнителното деяние „даде“, което в случая „поглъща“ изпълнителното деяние „предложи“. В цитираната хипотеза, престъплението е едно и не може изкуствено да се разкъса връзката между предложението за даване на облага и реализацията на това намерение - нейното предаване и действията по установяване на фактическа власт върху предмета на престъплението от нейния получател. „Предлагането“ и „обещаването“ на дар по естеството си са фази в развитието на едно и също посегателство, при което самостоятелното им съществуване и наказване има смисъл само тогава, когато деецът не е пристъпил към „даване“ на дар.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА